

Rajalla puhaltavat uudet tuulet

TEKSTI JA KUVAT: Nina Norring

Suomessa työskentelee koiria hyvin monipuolisissa virkatehtävissä. Virkakoirat ovatkin näkyvinä esimerkkeinä siinä, miten koiria koulutetaan erityisen haastaviin tehtäviin. Rajavartioloitoksessakin koulutetaan koiria vaativiin töihin.

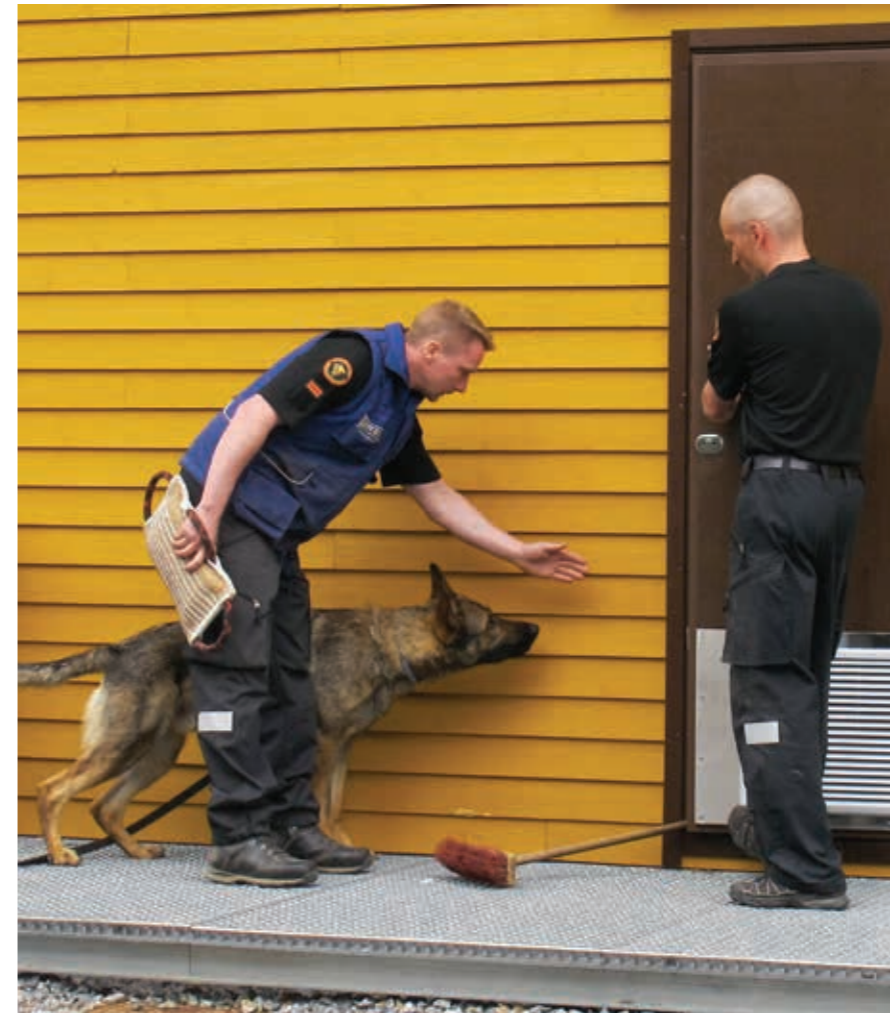
Rajavartioloituksen erikoisetsintäkoirat Soto (Reedrunners Desoto) ja Laku (Jummi-Jammin "Laku", ohjaaja Pasi Lampinen)

Jokunen vuosi sitten Rajavartioloituksella siirryttiin uuteen koulutustapaan, josta Imatralla toimivan Rajavartioloituksen Raja- ja merivartiokoulun koiratoiminnan ohjaaja Juha Pasanen kertoi mielellään. Uudet koulutusmenetelmät ovat kysytyä osaamista: Pasanenkin matkustaa nykyisin ympäri Eurooppaa kouluttamassa koiria ja koirien ohjaajia erilaisiin virkakoiratarpeisiin. Rajavartioloituksen koulutus perustuu Frontexin, eli EU:n rajaturvallisuusviraston koiratoiminnan oppeihin, joita Juha Pasanen aivan ensimmäisten joukossa pääsi opiskelemaan.

Karvaisten työkavereiden monipuoliset työtehtävät

Suomen tullin labradorinnoutajat ovat monelle tuttu näky rajanylityspaikoilla. Kaikki koirat rajanylityspaikoilla eivät kuitenkaan kuulu tullille, myös Rajavartioloituksen labradorinnoutajia toimii näissä paikoissa. Tullin koirat ovat perinteisesti olleet rodultaan labradoreja, ja sen myötä ne ovat tulleet käyttöön Rajavartioloituksellakin. Noutajia käytetään näissä töissä usein siksi, että ihmisten mielikuvat noutajista ovat pääosin erilaisia kuin esimerkiksi paljon virkakoirana käytetyistä saksanpaimenkoirista. Tällä hetkellä rajakoirina on noin kaksikymmentä labradorinnoutajaa.

Rajavartioloituksen tehtävissä työskentelee kaiken kaikkiaan muutamia koirarotuja. Vaikka yleensä ottaen rajakoiria ei valita rodun perusteella, valtaosa kaikista työtehtävissä olevista koirista on kuitenkin saksanpaimenkoiria. Kymmenisen koiraa on belgianpaimenkoira malinoiseja ja jopa yksi suursnautseri löytyy. Vaatimukset kaikkien rajakoirien ja koirarotujen suhteen ovat selkeät: niiden tulee olla säänkestäviä ja koulutettavia. Koiria ja koirien kouluttajia ohjaavat Juha Pasanen ja Tero Väänänen näkevät, että yleensä on kyse enemmän yksilöiden välisistä

Sisäetsintäharjoitukset.

eroista kuin rodusta sinällään, kun puhutaan koiran koulutettavuudesta. He eivät näe suurta eroa sen välillä, otetaanko koulutukseen saksanpaimenkoira vai labradorinnoutaja. Kaikki koirat koulutetaan kuitenkin täysin samojen oppien mukaan, koska oppimisen lainalaisuudet koulutuksessa pätevät koiralla kuin koiralla. Väänänen tarkentaa kuitenkin, että "Labiksille ei kouluteta suojelua lainkaan, vaikka osalla on varsin kova puruote, ja joillakin voisi olla ominaisuuksia myös suojeluun". Pasanen puolestaan jatkaa, että rajakoiraa valittaessa ei puruotteesta tehdä kynnyskysymystä, muut koiran ominaisuudet määrittelevät enemmän.

Rajavartioloituksella käytetään koiria monipuolisesti, ne toimivat erilaisissa tehtävissä rajavartioloasemilla, maastorajoilla, rajatarkistuspisteillä, ylikulkuasemilla ja merivartioloasemilla. Päätehtävänä kaikilla rajakoirilla on kuitenkin löytää mahdollisesti laittomasti maahan tulleet ihmiset. Kaikki rajalla toimivat koirat koulutetaan esine-etsintään, tottelevaisuuteen, jäljestämiseen, henkilöhakuun maastossa ja

ajoneuvoissa, sekä jotkut koirista myös voimankäyttöön. Osa koirista saa tämän lisäksi koulutusta huumausaineiden tai aseiden etsintään. Merivartioloasemilla koirat koulutetaan huumausaineiden ja mahdollisesti myös vainajien etsintään sekä meripelastustehtäviin.

Rajakoiria on tällä hetkellä töissä tai koulutuksessa yhteensä noin kaksisataa. Suunnilleen neljännes näistä koirista on vielä pentuja, eli käytännössä nämä koirat ovat vielä opetusvaiheessa. Uudet työtehtäviin koulutettavat koirat pyritään hankkimaan suomalaisilta kasvattajilta. Kaikki rajakoirat ovat ns. käyttölinjaisia. Koska yleensä pyrkimyksenä on ottaa vain yksi pentu yhdestä pentueesta, saatetaan joissakin tilanteissa päätyä hakemaan pentuja ulkomailtakin. Esimerkiksi viidentoista pennun hankkiminen samaan aikaan on haastavaa pelkästään Suomesta, kertoo Pasanen.

Mikä Frontexin malli?

Rajavartioloituksen koiran koulutuksen oppi tulee EU:n rajaturvallisuusvirasto

” Noutajia käytetään näissä töissä usein siksi, että ihmisten mielikuvat noutajista ovat pääosin erilaisia kuin esimerkiksi paljon virkakoirana käytetyistä saksanpaimenkoirista.

Frontexista. Noin neljä vuotta sitten EU:n virkamies Radu Anton, joka toimii Frontexin koiran koulutuksen yksikön johtajana, kokosi mallin, jossa kaikilla virkakoirilla kouluttavilla EU-mailla on yhteinen tausta ja koulutusmenetelmä. Tämä virkakoirien koulutuspaketti perustuu eri EU:n jäsenmaiden tiedemiesten koostamaan tieteelliseen teoriaan ja taustaan eläinten koulutuksesta. Teorian pohjalta rakennettiin suunnitelma, jossa tieteellinen teoria sovellettiin käytäntöön.

Rajavartioloituksen Frontexin mukaisessa uudessa koulutustavassa Pasanen mielestä keskeistä on, että koiran tekemisellä on aina seuraus. Koiran oma oivaltaaminen on tärkeää, sen annetaan oppia rauhassa, se oppii alussa myös itse oppimaan ja ratkaisee itse ongelmia, hän kiteyttää. Tärkeää on myös, että koiraa ei lähdetä auttamaan liikaa. Tällaista koulutustapaa kutsutaan myös operantiksi koulutukseksi. Koiran motivointi nähdään rajakoiran koulutuksessa myös erittäin tärkeäksi osa-alueeksi. Motivoinnissa käytetään palkkioita (vahvisteita). Motivoinnissa käytettävän palkkion tulee olla juuri kyseessä olevalle koiralle sopiva ja nimenomaan koiran näkökulmasta riittävä motivaation ylläpitämiseksi. Pasanen kertoo, että palkkio ratkaistaan aina koira- ja tilannekohtaisesti. "Noutajien palkkauksessa on eroja muihin rotuihin nähden, usein noutajalle riittää jo pelkkä rapsutus, kun taas saksanpaimenkoiralle pallon kanssa leikkiminen on vahvempi palkka" Väänänen jatkaa.

Frontexin mallissa koulutuksessa on käytössä sekä vahvisteet (palkkiot) että rangaistukset, mutta pyrkimys on käyttää positiivisten vahvisteiden lisäksi vain